

Навчальна дисципліна (ЄКТС)

- Вища освіта і наука в Україні: ціннісно-світоглядний вимір (2 ЄКТС)

Автори, викладачі

- Мелков Юрій, старший науковий співробітник відділу дослідницької діяльності університетів, Інститут вищої освіти НАПН України, доктор філософських наук

Заклад вищої освіти

- Інститут вищої освіти Національної академії педагогічних наук України

Освітня програма

- Освітньо-наукова програма «Викладання і навчання у вищій освіті»

Мета навчальної дисципліни

Розвинути здатність визначати та розв'язувати проблеми, пов'язані з процесом здійснення та керування науковими дослідженнями у вищій освіті в умовах євроінтеграції та взаємин вищої освіти з суспільством.

Зміст курсу навчальної дисципліни (перелік основних тем)

1. Вітчизняна вища освіта у контексті сучасного українського суспільства (1 ЄКТС)
2. Наукові дослідження у вищій освіті: ціннісні та методологічні засади (1 ЄКТС)

Опис тематичних модулів

Навчальна дисципліна	
Назва Вища освіта і наука в Україні: ціннісно-світоглядний вимір	
Модуль 1 (1 ЕКТС, 30 год)	
Вітчизняна вища освіта у контексті сучасного українського суспільства	
Автор Юрій Мелков	
Результати навчання	<ul style="list-style-type: none"> – Визначити тенденції розвитку сучасного українського суспільства та їх вплив на трансформації вищої освіти – Усвідомлювати особливості місії вітчизняних ЗВО та її зв'язок із сучасними проблемами українського суспільства та співвідносити її з місіями світових університетів – Розуміти й адекватно інтерпретувати моделі розвитку та взаємодії закладу вищої освіти й суспільства, в якому той функціонує.
Лекція-презентація (2 год.)	Вітчизняна вища освіта в контексті сучасних суспільних трансформацій
Семинар (2 год.)	Трансформації вищої освіти як відповідь на потреби розвитку суспільства
Практичне (2 год.) Тема – Соціально-філософські підвалини трансформацій вищої освіти	Завдання: <ul style="list-style-type: none"> – Ознайомитися з основними ідеями щодо визначення наявних та очікуваних напрямів трансформації вищої освіти (джерела 1-3) – Визначити та обґрунтувати, які із проблем і тенденцій трансформації вищої освіти та розвитку сучасного українського суспільства безпосередньо чи опосередковано пов'язані з предметом Вашого дисертаційного дослідження
Самостійна робота (18 год.) Тема – Місії та моделі розвитку університетів України	Завдання: <ul style="list-style-type: none"> – Обрати для аналізу один будь-який вітчизняний університет – Проаналізувати документи університету та визначити його місію – Проаналізувати діяльність університету та навести факти, що засвідчують реалізацію чи відсутність реалізації (формальність, фальсифікація тощо) місії – Визначити особливості моделі розвитку даного університету
Проміжний контроль (залік) (4 год.)	<ul style="list-style-type: none"> – Консультація (2 год.) – Захист (презентація) (за результатами виконання завдання с/р) (2 год.)
Підсумковий контроль (2 год.)	<ul style="list-style-type: none"> – Захист (за навчальною дисципліною) (2 год. /модуль)
Джерела	<ol style="list-style-type: none"> 1. Мелков Ю. О. Вища освіта в умовах складності та невизначеності світу: постнекласичні стратегії розвитку та особистісний вимір // Університети і лідерство. 2020, № 1(9). С. 62–77. DOI: https://doi.org/10.31874/2520-6702-2020-9-1-62-77 2. Стратегії вищої освіти в умовах інтернаціоналізації для стійкого розвитку суспільства: Монографія / В. Зінченко, Н. Базелюк, М. Бойченко, Л. Горбунова, С. Курбатов, Ю. Мелков, О. Шипко ; за ред. В. Зінченка. Київ : Інститут вищої освіти НАПН України, 2020. 199 с. URL: https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2021/03/Strategiy_VO_v_umovah_internac_IVO-2020-199p_avtors-kolektiv.pdf 3. Zinchenko V., Mielkov Yu., Nych T., Abasov, M., Trynyak M. Human Thinking in the Age of Generative A.I.: Values of Openness and Higher Education for the Future // 3rd International Conference on Electrical, Computer and Energy Technologies (ICECET 2023) (16-17 November 2023, Cape Town-South Africa) // IEEE Xplore, 2024. P. 897–902. DOI: https://doi.org/10.1109/ICECET58911.2023.10389449

Навчальна дисципліна	
Назва Вища освіта і наука в Україні: ціннісно-світоглядний вимір	
Модуль 2 (1 ЄКТС, 30 год)	
Наукові дослідження у вищій освіті: ціннісні та методологічні засади	
Автор Юрій Мелков	
Результати навчання	<ul style="list-style-type: none"> – Усвідомлювати значення науково-дослідної діяльності для забезпечення якості вищої освіти – Розуміти можливості, мотивації та форми здійснення наукових досліджень студентами і науково-педагогічними працівниками – Визначати наявні виклики нормам академічної доброчесності та способи запобігання їх порушенню – Вміти керувати проведенням наукових досліджень у сфері вищої освіти за доби інформаційного суспільства
Лекція-презентація (2 год.)	Наукові дослідження в сучасному університеті: ціннісно-методологічні підвалини та види реалізації
Семінар (2 год.)	Академічна доброчесність у вищій освіті: проблеми та способи запобігання плагіату
Практичне (2 год.)	Завдання:
Тема	– Прочитати книгу У. Еко «Як написати дипломну роботу?»
Методологічні засади науково-дослідної роботи студента	– Відповісти на запитання: «Які аспекти, описані автором книги і пов'язані з написанням студентами кваліфікаційних робіт, є, на вашу думку, актуальними сьогодні?», «Яких правил слід дотримуватися студентам, обираючи тему кваліфікаційної роботи?», «Які основні труднощі можуть виникати у процесі пошуку та обробки джерел для наукової роботи студента?».
Самостійна робота (18 год.)	Завдання:
Тема – Ціннісні засади дослідницької діяльності науково-педагогічного працівника	<ul style="list-style-type: none"> – Сформулювати та обґрунтувати власне розуміння значимості науково-дослідної діяльності для функціонування та розвитку сьогоденного університету – Визначити та обґрунтувати основні мотиви та цілі здійснення сучасним науково-педагогічним працівником системи вищої освіти власних наукових досліджень – Сформулювати та описати наявні виклики нормам академічної доброчесності – Визначити та описати можливі шляхи реалізації ідеї демократичної відкритої науки у середовищі вітчизняної вищої школи
Проміжний контроль (залік) (4 год.)	<ul style="list-style-type: none"> – Консультація (2 год.) – Захист (презентація) (за результатами виконання завдання с/р) (2 год.)
Підсумковий	– Захист (за навчальною дисципліною) (2 год. /модуль)

контроль (2 год.)	
Дже-рела	<ol style="list-style-type: none"> 4. Еко У. Як написати дипломну роботу: Гуманітарні науки. Тернопіль : Мандрівець, 2007. 224 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Umberto_Eco/Yak_napysaty_dyplomnu_robotu.pdf. 5. Теоретичні та методичні основи модернізації механізмів підвищення дослідницької спроможності університетів України у контексті імплементації концепції «Відкрита наука» та повоєнного відновлення України як сильної європейської країни: монографія / В. Луговий, І. Драч, О. Петроє, В. Зінченко, Ю. Мелков, І. Жияєв, І. Регейло, О. Слободянюк, Н. Базелюк; за ред. В. Лугового, І. Драч, О. Петроє. Київ : Інститут вищої освіти НАПН України, 2023. 173 с. ISBN 978-617-7644-61-2 С. 71–86. https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2024/02/doslidn-univ-vidkryta-nauka_IVO-2023-173p.pdf 6. Eintalu, J. (2021). Institutional Degeneration of Science. Philosophy Study, 11(2), P. 116–123. URL: https://doi.org/10.17265/2159-5313/2021.02.005 7. The Fundamental Values of Academic Integrity : Third Edition. International Center for Academic Integrity, 2021. – 17 p. https://academicintegrity.org/images/pdfs/20019_ICAI-Fundamental-Values_R12.pdf.

Перелік видів діяльності:

- лекції – обговорення;
- семінари;
- практичні завдання;
- самостійна робота;
- індивідуальні консультації;
- кваліфікаційна робота з навчальної дисципліни (підсумковий контроль).

Методи викладання та навчання

- інтерактивний метод;
- проблемна лекція;
- дискусія.

Оцінювання результатів навчання – підсумковий контроль:

Презентація та захист кваліфікаційної роботи з навчальної дисципліни, в якій представлено аналіз механізмів інтеграції процесу наукових досліджень у вищій освіті до контексту сучасного українського суспільства відповідно до теми власного дослідження.

Бали

<i>Вид діяльності</i>	<i>Бали (100)</i>
Лекції – обговорення, семінари (2 x 5)	10
Практичні заняття (2 x 10)	20
Самостійна робота (2 x 15)	30
Залік (очно) (2 x 5)	10
Захист (проект наукового есе)	30

Політика доброчесності

При виявленні плагіату в письмових роботах / практичних завданнях / презентаціях аспірант втрачає бали за даний вид діяльності.

Відповідність результатів навчання компетентностям освітньої програми

Навчальна дисципліна «Вища освіта і наука в Україні: ціннісно-світоглядний вимір» як складова освітньо-наукової програми «Політика і лідерство у вищій освіті» спрямована на:

формування і розвиток програмної фахової компетентності **«Здатність застосовувати сучасні методології, методи та інструменти емпіричних і теоретичних досліджень у сфері освітніх, педагогічних наук, цифрові технології, бази даних та інші електронні ресурси у науковій, проєктній та освітній діяльності»** через формування таких програмних результатів навчання:

- Знати, використовувати та розвивати сучасні термінологію, методології, методи та інструменти емпіричних і теоретичних досліджень у сфері освітніх, педагогічних наук.
- Проводити наукові та прикладні дослідження й обстеження у сфері вищої освіти, застосовуючи сучасні методології, методи та інструменти.

формування і розвиток програмної фахової компетентності **«Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері вищої освіти»** через формування таких програмних результатів навчання:

- Визначати та аналізувати альтернативні шляхи вирішення комплексних проблем у сфері вищої освіти.
- Виявляти міждисциплінарні зв'язки у визначеній проблемі та використовувати відповідні підходи, методи і технології для її вирішення.

формування і розвиток програмної фахової компетентності **«Здатність здійснювати управлінську діяльність у сфері вищої освіти на засадах лідерства»** через формування таких програмних результатів навчання:

- Діагностувати та аналізувати проблеми дослідницько-інноваційної, управлінської та адміністративної діяльності у сфері вищої освіти.

формування і розвиток програмної загальної компетентності **«Здатність діяти на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору з дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності»** через формування таких програмних результатів навчання:

- Усвідомлювати та аргументувати вплив науки на розвиток суспільства.
- Аналізувати, оцінювати та розвивати нові наукові ідеї.
- Дотримуватися норм професійної етики.
- Розуміти зміст та значення різноманітності та багатокультурності у сучасному суспільному розвитку.
- Діяти на основі соціальної відповідальності та громадянської свідомості.

формування і розвиток програмної загальної компетентності **«Здатність здійснювати наукові дослідження»** через формування таких програмних результатів навчання:

- Визначати наукову проблему, методологію та наукові методи для відповідного дослідження.
- Розробляти проєкт наукового дослідження.
- Планувати дослідження та відповідно реалізовувати його.